

MUTISMUS

Vymezení

- **ztráta schopnosti verbálně komunikovat**
- lidská řeč X psychogenní faktory
- hraniční problematika mezi různými vědními obory – psychiatrie, psychologie, foniatrie a logopedie
- není podmíněný poškozením CNS

Mutismus

- primárně psychogenně podmíněná porucha
 - maladaptivní obranný mechanismus
 - reakce na akutní psychotraumatizující podnět nebo chronickou frustraci
-
- předškolní věk.....dospělost

Klasifikace mutismu

- celá řada pojetí
- totální
- (s)elektivní
- *...v jaké situaci bude mluvit neurčuje osoba s mutismem, ale diktuje to situace sama...*

Etiologie mutismu

- děti předškolního a mladšího školního věku
- pravděpodobnost vzniku poruchy není závislá na inteligenci
- **endogenní faktory**
- **exogenní faktory**

Tři základní skupiny etiopatogenetických faktorů

1. bezprostředně vyvolávající faktory – akutní psychotraumatizace
2. predispoziční faktory
3. osobnostní rysy – faktory ovlivňující celkovou funkčnost dítěte

- + chronické stresové faktory
- udržovací faktory – přetrvávání výše uvedených skupin faktorů

Diagnostický proces

- kritéria vycházející z MKN-10 a DSM-IV
 - Specifika komunikační schopnosti a osobnost dítěte
 - Rodinná anamnéza
 - Rodinná atmosféra a přístupy
-
- trvání projevů nejméně jeden měsíc
 - **neváže se na 1. měsíc školní docházky**

Diagnostický proces

- definování situace – realizace kom. záměru
- nevyskytuje se náhlé poranění CNS, neurologické onemocnění
- chápání řeči je pro komunikaci dostačující

Mezioborová spolupráce

- psychologické vyšetření (IQ, projektivní metody)
- neurologické vyšetření – EEG
- foniatrické vyšetření
- ORL vyšetření

Terapie

- mezioborová spolupráce
- podpora rodiny
- podpora dítěte

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- aplikovat jiné formy komunikace – písemnou, neverbální, příp. některou z metod alternativní či augmentativní komunikace (symboly, manuální znaky);
- zohledňovat obtíže při psaní pramenící z možné nedostatečné zpětné sluchové vazby;
- nestresovat žáka snahou o hlasité čtení před třídou;
- rozvíjet vnitřní řeč, porozumění řeči i čtenému textu;
- zprostředkovat žákovi pocit rovnocenného komunikačního partnera, i když komunikuje neverbálně;

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- posilovat kladné sebehodnocení žáka tím, že dostane možnost vyniknout v oblastech nevyžadujících verbální projev – kresba, psaní, tvoření z keramické dílny, práce se stavebnicí apod.;
- pozitivně motivovat žáka ke komunikaci jakoukoli formou;
- v žádném případě nenutit žáka ke komunikaci;
- neupozorňovat na žáka, nestavět ho do centra pozornosti ve třídě;
- na případný verbální projev žáka reagovat zcela běžným způsobem;

Výběr z doporučení – k diskusi – žák ZŠ

- při komunikaci používat slovní stereotypy – standardně užívané formulace, které se během komunikačních situací opakují a které poskytují žákovi s mutismem prostor pro adaptaci;
- klást uzavřené otázky, u nichž může žák projevit svůj souhlas či nesouhlas;
- zadávat žákovi takové úkoly, které může splnit, aniž by narazil na potíže se slovní komunikací (např. ukaž, vypočítej, zadej do počítače apod.);
- respektovat individuální tempo vlastní terapie mutismu
- (Bendová, 2011).

Zdroje

- BENDO VÁ, P. (2011). Dítě s narušenou komunikační schopností ve škole. Praha: Grada.
- HARTMANN, B., LANGE, M. Mutismus v dětství, mládí a dospělosti: Rádce pro rodinné příslušníky, postižené, terapeuty a pedagogy. 1. vydání. Praha: Triton, 2008.
- KLENKOVÁ, J. (2006). Logopedie. Praha: Grada.